Čtvrtek 17. září 2020

P9_TA(2020)0234

Případ dr. Denise Mukwegeho v Demokratické republice Kongo (DRC)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. září 2020 o případu dr. Denise Mukwegeho v Demokratické republice Kongo (2020/2783(RSP))

(2021/C 385/15)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Demokratické republice Kongo (DRK), zejména na usnesení ze dne 18. ledna 2018 ([1]),

— s ohledem na prohlášení o bezpečnostní situaci v Ituri, které dne 20. května 2020 vydal jménem EU místopředseda Komise, vysoký představitel Unie,

— s ohledem na závěry Rady o Demokratické republice Kongo ze dne 9. prosince 2019,

— s ohledem na rezoluce Rady bezpečnosti OSN, zejména na rezoluci 2528 ze dne 25. června 2020 o situaci týkající se Demokratické republiky Kongo a na rezoluci 2463 ze dne 29. března 2019 o prodloužení mandátu stabilizační mise OSN v Demokratické republice Kongo (MONUSCO),

— s ohledem na opatření, která byla stanovena rezolucí Rady bezpečnosti OSN 2528 a jež prodloužila do července 2021 platnost série sankcí, jako je zbrojní embargo na ozbrojené skupiny v DRK, zákaz cestování některých osob a zmrazení majetku některých osob a subjektů, které určil Výbor pro sankce,

— s ohledem na zprávu OSN ze srpna 2010 vypracovanou v rámci mapování, které zdokumentovalo nejzávažnější případy porušení lidských práv a mezinárodního humanitárního práva na území DRK v období od března 1993 do června 2003,

— s ohledem na to, že dr. Denisi Mukwegemu byla roku 2014 udělena Sacharovova cena Evropského parlamentu za svobodu myšlení,

— s ohledem na to, že dr. Denisi Mukwegemu byla v roce 2018 udělena Nobelova cena za mír,

— s ohledem na prohlášení vysoké komisařky OSN pro lidská práva Michelle Bacheletové ze dne 28. srpna 2020,

— s ohledem na prohlášení, které dne 18. června 2020 vydal místopředseda Komise, vysoký představitel Unie Josep Borrell společně se zvláštní zástupkyní OSN pro otázky sexuálního násilí během konfliktů Pramilou Pattenovou k Mezinárodnímu dni za odstranění sexuálního násilí v konfliktech,

— s ohledem na obecné zásady EU týkající se obránců lidských práv,

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí ([2]),

— s ohledem na Dohodu o partnerství mezi členy skupiny afrických, karibských a tichomořských států na jedné straně a Evropským společenstvím a jeho členskými státy na straně druhé (tzv. dohodu z Cotonou),

([1]) Úř. věst. C 458, 19.12.2018, s. 52.
([2]) Úř. věst. L 130, 19.5.2017, s. 1.

— s ohledem na Africkou chartu lidských práv a práv národů ze dne 27. června 1981, která vstoupila v platnost dne 21. října 1986,

— s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti, která byla jednomyslně přijata dne 31. října 2000,

— s ohledem na Ústavu Demokratické republiky Kongo, která byla přijata dne 18. února 2006,

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,

— s ohledem na Chartu Organizace spojených národů,

— s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že v DRK se domácí i zahraniční ozbrojené skupiny i nadále dopouštějí násilí, zabíjení a rozsáhlého porušování lidských práv, zejména na východě země; vzhledem k tomu, že počet těchto útoků se v posledních týdnech znásobil, a to především na hranicích mezi provinciemi Ituri a Severní Kivu;

B. vzhledem k tomu, že dr. Denis Mukwege, proslulý gynekolog z DRK, zasvětil většinu svého života úsilí o ukončení využívání sexuálního násilí jakožto zbraně ve válečných a ozbrojených konfliktech; vzhledem k tomu, že dr. Mukwege založil roku 1999 ve městě Bukavu nemocnici Panzi, aby zde léčil oběti sexuálního a genderově podmíněného násilí páchaného ve východních částech DRK; vzhledem k tomu, že od svého založení v srpnu 2018 bylo v nemocnici Panzi ošetřeno téměř 55 000 obětí takového násilí;

C. vzhledem k tomu, že dr. Mukwege již dlouho veřejně vystupuje na obranu lidských práv a hovoří o potřebě odpovědnosti a o uplatňování doporučení, která jsou uvedena ve zprávě OSN o lidských právech, jež mapuje porušování práv v tomto regionu v letech 1993 až 2003; vzhledem k tomu, že dr. Mukwege v říjnu 2012 jen těsně unikl pokusu o atentát, při němž na jeho dům v Bukavu zaútočili ozbrojení muži v civilním oděvu a jeho osobní strážce přišel o život;

D. vzhledem k tomu, že samotný dr. Mukwege, jeho rodina i zdravotnický personál nemocnice v Panzi čelí ustavičně závažnému vyhrožování, a to i výhrůžkám smrti; vzhledem k tomu, že v posledních měsících toto vyhrožování zesílilo poté, co dr. Mukwege v červenci 2020 opakovaně vyzýval ke skoncování s beztrestností pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů a masakrů v Kipupu, v Sange a v provincii Ituri;

E. vzhledem k tomu, že dr. Mukwege obdržel v roce 2018 Nobelovu cenu za mír a v roce 2014 Sacharovovu cenu Evropského parlamentu za svobodu myšlení, jelikož svůj život zasvětil péči o oběti sexuálního násilí v DRK; vzhledem k tomu, že coby nositel Sacharovovy ceny má dr. Mukwege nárok na plnou podporu Evropského parlamentu; vzhledem k tomu, že dr. Mukwege se díky svým výsledkům a mezinárodnímu uznání stal význačnou veřejnou osobností a mezinárodním symbolem a zaslouží si zvláštní ochranu před ohrožením;

F. vzhledem k tomu, že prezident Demokratické republiky Kongo Félix Tshisekedi toto vyhrožování smrtí v srpnu 2020 odsoudil a přislíbil, že přijme opatření k zajištění bezpečnosti dr. Mukwegeho;

G. vzhledem k tomu, že bezpečnost dr. Mukwegeho a nemocnice Panzi chrání OSN prostřednictvím mise MONUSCO; vzhledem k tomu, že tato ochrana jim byla v květnu 2020 odebrána, ale po bouřlivém volání mezinárodního společenství, včetně Evropského parlamentu, po zajištění bezpečnosti dr. Mukwegeho byla dne 9. září 2020 obnovena; vzhledem k tomu, že není jasné, jak bude dlouhodobě řešena ochrana dr. Mukwegeho, a že jeho ochranu je třeba zajistit;

H. vzhledem k tomu, že řada lidí v hlavním městě DRK Kinshase vyšla na podporu dr. Denise Mukwegeho do ulic a požadovala jeho ochranu;

I. vzhledem k tomu, že dne 12. března 2017 byli ozbrojenci zabiti dva vyšetřovatelé OSN, Švédka Zaida Catalánová a Američan Michael Sharp, kteří pracovali na zdokumentování porušení lidských práv v centrální oblasti DRK Kasai;

Čtvrtek 17. září 2020

J. vzhledem k tomu, že dne 22. července 2020 bylo v Kalehe (Jižní Kivu) svévolně zatčeno několik obránců lidských práv a členů občanského hnutí Lutte pour le Changement (LUCHA), jelikož oznámili krádež veřejného osvětlení, které bylo nainstalováno v zájmu zvýšení bezpečnosti; vzhledem k tomu, že obránce lidských práv a člen hnutí LUCHA Lucien Byamungu Munganga byl v Kalehe svévolně zatčen, když nenásilně protestoval a požadoval propuštění těchto osob, a je nyní zadržován v centrálním vězení v Kalehe; vzhledem k tomu, že panují obavy o bezpečnost obránce lidských práv Josué Aruny, předsedy Société Civile Environnementale et Agro-Rurale du Congo v provincii Kivu se sídlem v Bukavu;

K. vzhledem k tomu, že DRK je od března 2018 signatářem Maputského protokolu;

L. vzhledem k tomu, že dne 3. září 2020 bylo 20 vojáků a policistů DRK odsouzeno k trestu odnětí svobody v délce 5 až 20 let za znásilnění na východě DRK;

M. vzhledem k tomu, že Evropský parlament dne 12. srpna 2020, místopředseda Komise, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku dne 20. srpna 2020, Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva dne 28. srpna 2020 a řada vnitrostátních a mezinárodních institucí a organizací při řadě dalších příležitostí veřejně vyzvaly orgány DRK, aby zahájily trestní vyšetřování týkající se přetrvávajících hrozeb namířených proti dr. Mukwegemu a aby obnovily ochranu mírových sil OSN;

N. vzhledem k tomu, že Organizace spojených národů vyjádřila odhodlání pokračovat ve výcviku protistran DRK s cílem umožnit stabilní a dlouhodobé bezpečnostní řešení;

1. je hluboce znepokojen vážným nebezpečím, kterému dr. Mukwege čelí; odsuzuje ohrožení jeho života a vyhrožování jeho rodině a zaměstnancům; vyjadřuje dr. Mukwegemu plnou podporu a solidaritu;

2. vyjadřuje dr. Mukwegemu uznání za jeho odvahu a za jeho celoživotní závazek bojovat proti používání sexuálního násilí jako zbraně ve válečných a ozbrojených konfliktech; zdůrazňuje význam veřejného postoje dr. Mukwegeho, který zastává již několik desetiletí, pokud jde o poukazování na porušování a zneužívání lidských práv v Konžské demokratické republice;

3. vítá rozhodnutí OSN obnovit pro dr. Mukwegeho bezpečnostní ochranu MONUSCO; znovu opakuje, že jeho osobní ochrana je prvořadá a naléhavá; naléhavě vyzývá OSN, aby zajistila jeho stálou a nepřetržitou ochranu, zejména s ohledem na vážné ohrožení jeho života;

4. vybízí vládu DRK, aby neprodleně provedla komplexní šetření hrozeb, k nimž došlo prostřednictvím sociálních médií, telefonních hovorů a přímých zpráv, zaměřených nejen na dr. Mukwegeho, ale také na jeho rodinu a zaměstnance nemocnice Panzi, jak přislíbil prezident Félix Tshisekedi;

5. zdůrazňuje, že Sacharovova cena za svobodu myšlení není pouze oceněním, je závazkem poslanců Evropského parlamentu prosazovat společně s nositeli Sacharovovy ceny lidská práva a vynaložit veškeré úsilí k zajištění toho, aby nositel této ceny mohl nadále svobodně a bezpečně působit na obranu lidských práv a základních svobod;

6. vítá upřímné odhodlání dr. Mukwegeho k činnosti zahájené v rámci zprávy OSN z roku 2010 o mapování porušování lidských práv; odsuzuje nedostatečný pokrok mezinárodního společenství při provádění doporučení této zprávy; vyzývá orgány Demokratické republiky Kongo, aby zvýšily úsilí o předcházení dalšímu porušování lidských práv ve východní části DRK a aby přijaly opatření k vytvoření mechanismů, které obětem budoucích konfliktů zajistí právo na spravedlnost a odškodnění;

7. podporuje proto návrhy na zřízení specializovaných smíšených komor u soudů Konžské demokratické republiky s cílem umožnit soudcům DRK a mezinárodnímu společenství spolupracovat a stíhat porušování lidských práv;

8. vyzývá vládu DRK, aby přezkoumala práci činnost předchozí Komise pro pravdu a usmíření; plně podporuje požadavek prezidenta Tshisekediho adresovaný jeho vládě, aby vytvořila přechodný soudní mechanismus, který by posuzoval nejzávažnější trestné činy, a pevně doufá, že Rada ministrů včas přijme oba návrhy dekretů, které jsou zvažovány již několik měsíců;

9. vyzývá členské státy Rady bezpečnosti OSN, aby vyzvaly ke zřízení mezinárodního trestního tribunálu, který by pokročil v doložených případech porušování lidských práv, k nimž došlo před rokem 2002;

10. důrazně odsuzuje svévolné zatčení Luciena Byamungu Mungangy a dalších členů hnutí LUCHA a vyzývá k jejich bezpodmínečnému a okamžitému propuštění; zdůrazňuje význam ochrany obránců lidských práv, jako je Josué Aruna;

11. považuje za pozitivní krok vpřed, že dne 3. září 2020 byli vojáci, kteří se dopustili znásilnění ve východní části DRK, odsouzeni; považuje za nezbytné zintenzivnit boj proti beztrestnosti milicí a ozbrojených sil v zemi s cílem zajistit mír a bezpečnost pro dotčené obyvatelstvo;

12. oceňuje všechny obránce lidských práv v DRK, kteří i přes výzvy, jimž čelí, stále vykonávají svou práci, a vítá otevřené odsouzení uvedených událostí několika vnitrostátními a mezinárodními organizacemi;

13. vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele, delegaci EU v Konžské demokratické republice a mise EU v této zemi, aby zvýšili svou viditelnou podporu obráncům lidských práv, kteří jsou v DRK ohroženi, a využili při tom všech dostupných nástrojů (tj. politických, diplomatických a finančních) jako ochranného opatření s cílem projevit uznání jejich činnosti v oblasti lidských práv a ocenit jejich významnou úlohu jakožto obránců lidských práv v boji za stabilitu a mír v regionu;

14. vyzývá EU, aby zachovala sankce proti pachatelům násilí a porušování lidských práv v DRK, a vyzývá k rozšíření těchto sankcí na pachatele uvedené ve zprávě OSN o mapování porušování lidských práv;

15. odsuzuje používání sexuálního násilí páchaného na ženách v konfliktech a vyzývá mezinárodní společenství, aby zintenzivnilo své úsilí o odstranění pohromy, již sexuální násilí a násilí na základě pohlaví v ozbrojených konfliktech a válkách představuje, aby zvýšilo úsilí o ochranu obětí, o ukončení beztrestnosti pachatelů a o zajištění přístupu ke spravedlnosti, náhradě škody a odškodnění pro přeživší;

16. vítá pokrok, jehož bylo dosaženo díky ratifikaci Maputského protokolu, pokud jde o práva žen; zdůrazňuje význam provádění tohoto protokolu;

17. připomíná, že násilí ve východní části DRK se dopouštějí ozbrojené domácí a zahraniční povstalecké skupiny, které jsou financovány z obchodu s nerostnými surovinami a usilují o přístup k tomuto obchodu; zdůrazňuje, že veškeré podnikatelské, individuální či státní nebo se státem spojené subjekty, které přispívají k páchání těchto zločinů, musí být postaveny před soud; vítá plánovaný vstup nařízení o tzv. konfliktních minerálech v platnost v EU v lednu 2021, což je první z mnoha kroků, které mezinárodní společenství potřebuje k řešení tohoto hluboce zakořeněného problému; zdůrazňuje, že je naléhavě nutné přijmout další opatření týkající se povinné náležité péče a odpovědného obchodního chování podniků působících v oblastech konfliktů;

18. důrazně vyzývá k přeshraniční spolupráci v oblasti afrických Velkých jezer a k vytvoření regionální strategie sousedních zemí s cílem řešit násilí a porušování lidských práv v Demokratické republice Kongo;

19. vyjadřuje politování nad odkladem *sine die* minisummitu Goma, který byl původně naplánován na 13. září 2020 na pozvání DRK, ve snaze svolat pět hlav států oblasti afrických Velkých jezer, aby projednali způsoby, jak v tomto regionu nastolit mír; pevně doufá, že pro tento summit bude moci být při nejbližší příležitosti stanoven nový termín a že bude moci vést ke zmírnění napětí mezi sousedními zeměmi;

20. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, zvláštnímu zástupci EU pro lidská práva, Radě ministrů a Smíšenému parlamentnímu shromáždění AKT–EU, norskému Výboru pro Nobelovu cenu, prezidentovi, předsedovi vlády a parlamentu Demokratické republiky Kongo a Africké unii a jejím orgánům.